

ПОБОЧЕНКО Л.М.,
Інститут міжнародних відносин
Національного авіаційного університету
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу, к.е.н., доц.
АЛФОНСЬКА Т.О., АВРАМЕНКО А.О., СЕМЕНОВ Є.В.,
Інститут міжнародних відносин
Національний авіаційний університет
студенти

ОЦІНКА ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РОСІЄЮ

Анотація. В статті дана оцінка торговельно-економічної співпраці між Україною та Російською Федерацією в сучасних умовах господарювання та виділено проблемні моменти та пріоритетні напрямки щодо зовнішньоекономічного співробітництва між цими країнами.

Ключові слова: зовнішньоторговельний оборот, економічний партнер, зовнішня торгівля, структура експорту та імпорту.

Аннотация. В статье дана оценка торгово-экономического сотрудничества между Украиной и Российской Федерацией в современных условиях хозяйствования и выделены проблемные моменты и приоритетные направления в контексте внешнеэкономического сотрудничества между этими странами.

Ключевые слова: внешнеторговый оборот, экономический партнер, внешняя торговля, структура экспорта и импорта.

Annotation.. The paper presents the evaluation of trade and economic cooperation between Ukraine and the Russian Federation in the contemporary economy and highlights areas of difficulty and priorities in the context of foreign economic cooperation between the two countries.

Keywords: foreign trade, economic partner, foreign trade, the structure of exports and imports.

Постановка проблеми. Сучасним міжнародним відносинам притаманний стрімкий динамізм та тенденція до дальшого ускладнення системи міжнародних зв'язків, які набувають багатовимірного характеру по всіх напрямках – від економіки і фінансів до сфери безпеки. Взаємна залежність міжнародних суб'єктів постійно зростає, що вимагає пошуку нових форм для їх координованої та узгодженої взаємодії. Новітні виклики міжнародній безпеці, які мають транскордонний характер, потребують спільних зусиль міжнародного співтовариства. В цих умовах на перший план виходить завдання побудови гнучкої й диференційованої системи відносин України з ключовими міжнародними акторами, яка відповідатиме викликам глобалізованого світу і сприятиме посиленню ролі нашої держави на світовій арені.

Одним із глобальних світових гравців, найбільш зацікавлених у розвитку динамічного діалогу з Україною, є Російська Федерація. При цьому реалізація порядку денного сучасної української зовнішньої політики, а також потреби забезпечення її національної безпеки роблять такий діалог стратегічно важливим для нашої держави.

Росія посідає перше місце за обсягами зовнішньої торгівлі з Україною та четверте за розміром прямих іноземних інвестицій. Частка Росії в загальному обсязі зовнішньої торгівлі України (товари і послуги) становила у 2011 році - 32,7%. Слід зазначити, що протягом останніх років спостерігається тенденція до поступового збільшення цього показника. Обсяг зовнішньої торгівлі між Україною і Росією за 2011 рік порівняно з 2010 роком збільшився на 63%. Розвиток прагматичних і дружніх відносин з РФ відіграє важливу роль у розширенні кооперативних зв'язків на рівні стратегічних галузей української економіки, у відновленні економічної взаємодії на пострадянському просторі та є невід'ємним елементом політики нашої держави на шляху європейської інтеграції [5].

Українсько-російські відносини належать до найважливіших сфер як зовнішньої, так і внутрішньої політики України. Стратегічна важливість відносин між Україною та Російською Федерацією зумовлена високим рівнем економічної інтеграції між країнами внаслідок взаємопов'язаності двох економік, що впродовж тривалого часу належали до єдиної держави та єдиного економічного простору. Стан та динаміка економічних зв'язків між Україною та Росією є індикаторами розвитку не лише двосторонніх відносин між двома державами, але й показником успішності зовнішньої політики України та внутрішньої стабільності в державі. Україна та Російська Федерація мають великий досвід економічної співпраці в різних сферах, зокрема певних успіхів досягнуто в зовнішній торгівлі, активно розвивається взаємне інвестування. Достатньо вдалою є співпраця в ракетно-космічній, авіаційній галузях, енерго- і атомному машинобудуванні, в нафтохімічному і нафтопереробному секторах.

Разом з тим, незважаючи на стратегічну важливість україно-російських відносин для обох держав та їх суттєве значення для політичної та економічної стабільності на європейському континенті,

двосторонні відносини між Україною та РФ перебувають в достатньо складній фазі. В силу чого виникає потреба в дослідженні основних показників, форм та динаміки економічних відносин між Україною та Росією, вивченні їх проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення різних аспектів відносин України та РФ як незалежних суб'єктів господарювання набуло особливого значення після розпаду СРСР. У різні часи україно-російською проблематикою займалися як вітчизняні, так і іноземні вчені-економісти. Цим питанням присвячені дослідження відомих українських учених: О.О.Дьоміна, Ю.М.Пахомова, І.В.Бураковського, О.І.Соскіна, В.І.Чужикова, В.Є.Новицького, В.М.Гейця, В.І.Мунтіяна, І.Ф.Бінька, С.І.Пирожкова, О.С.Власюка, А.І.Сухорукова, Б.В.Губського. Проблема формування раціональних зовнішньоторговельних відносин між країнами становила предмет колишніх і сучасних досліджень західних науковців: Дж.М.Кейнса, Б.Оліна, П.Самуельсона, Е.Хекиєра, П.Кругмана, М.Портера, В.Леонтьєва.

Невирішена частина загальної проблеми. Актуальність поставленої теми зумовлена необхідністю переходу українсько-російських економічних відносин до нової моделі їх реалізації в контексті сучасних процесів. Незважаючи на численні дослідження в даній сфері, потенціал україно-російських відносин й досі не реалізовано. Досягнуті знання є необхідними для активізації зовнішньо-торговельної діяльності України та розбудови науково обґрунтованої стратегії міжнародної економічної діяльності України.

Мета. Основною метою дослідження є українсько-російське торговельно-економічне співробітництво в сучасних умовах розвитку світогосподарських процесів.

Виклад основного матеріалу. Стабільний і прагматичний розвиток українсько-російських економічних відносин є важливим чинником, що гарантує стабільний і передбачуваний економічний розвиток, енергетичну безпеку і, значною мірою, політичну стабільність на всьому євразійському просторі.

Російська Федерація, реалізуючи свою політику на пострадянському просторі, надає перевагу стратегії формування і розвитку міждержавних союзів, які забезпечували б Росії лідерські позиції. В економічній сфері до таких проектів можна віднести СЕП, ЄвразЕС, певною мірою СНД, хоча ефективність останнього є низькою.

Протягом останніх років Україна фактично дистанціювалась від участі у регіональних інтеграційних проектах за участю Росії, що дозволяло зберегти власний економічний суверенітет і продовжувати курс на економічну інтеграцію з ЄС. Однак намагання України будувати відносини з РФ, у тому числі економічні, на двосторонній основі негативно сприймається у Російській Федерації [2].

Принципи побудови українсько-російських економічних відносин викладені в базовому Договорі про дружбу, співпрацю і партнерство між Україною і Російською Федерацією («Великий договір»), підписаному сторонами 31 травня 1997 року, що став рамковою основою для взаємин двох країн. Серед пріоритетних цілей двох держав, які багато в чому мають подібний характер, визначені зокрема наступні:

1. Завершення економічних реформ і зміцнення національних економік.
2. Підвищення добробуту народів двох країн.
3. Інтеграція в світове співтовариство на правах рівноправних і впливових партнерів.

Також 27 лютого 1998 року сторонами було підписано Договір про економічне співробітництво на 1998-2007 роки, яким затверджено Програму економічного співробітництва між Україною і РФ на 1998-2007 роки і відповідний план заходів. Після закінчення терміну дії останнього, 22 червня 2007 року главами урядів двох країн було підписано Програму економічного співробітництва РФ і України на 2008-2010 року. Прем'єр-міністри країн-членів СНД підписали 18 жовтня 2011 року в ході засідання глав урядів СНД у Санкт-Петербурзі угоду про створення зони вільної торгівлі що збільшить товарообіг України з СНД до рівня 35% в 2012 році [8].

Зокрема, зовнішня торгівля між Україною, Російською Федерацією та Білоруссю впродовж 2012 року мала тенденцію до зростання. У 2012 році відбулося збільшення обсягу товарообігу між Україною і Росією на 32,4%, який склав 59,543 млрд. дол. США. Таким чином у 2012 році обсяг товарообігу України з Російською Федерацією посідає 1 місце, а з Білоруссю — 5 місце серед 218 країн – торгових партнерів. А за підсумками 9 місяців 2012 року обсяг взаємної торгівлі України та Росії становив 33,5 млрд. дол. США, що обумовлено перш за все спрощенням і прискоренням митних процедур [3].

На сьогодні, сторонами підписані і вступили в дію 1958 міждержавних та міжурядових договорів та угод, а також значну кількість двосторонніх міжрегіональних та міжвідомчих документів, які в тій чи іншій мірі спрямовані на розвиток співробітництва в економічній сфері.

На сьогодні Російська Федерація посідає одне з провідних місць серед основних економічних партнерів України. Частка Росії в загальному обсязі зовнішньої торгівлі України (товари і послуги) становила у 2011 році - 33,9%. Слід зазначити, що протягом останніх років спостерігається тенденція до поступового збільшення цього показника. Таким чином Російська Федерація є основним торговим партнером України [4].

Частка Російської Федерації у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України товарами і послугами за останні роки наведена у таблиці 1:

Таблиця 1

Частка РФ у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України товарами і послугами в період 1998-2012 роки

Роки	1998	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	січень-вересень 2012
Експорт, %	31,3	30,8	25,0	21,6	25,7	27,6	24,9	24,3	29,5	31	28,1
Імпорт, %	45,8	39,2	35,5	39,2	29,5	26,7	22,0	27,4	34,7	34,2	34,6
ЗТО, %	38,5	34,7	30,0	29,5	27,6	27,1	23,3	25,9	32,2	32,7	29,9

Джерело: Складено автором за даними: [5].

Протягом 1998 – 2009 років спостерігалось зменшення частки Росії у зовнішньоторговельному обороті України: так з 1998 року по 2009 рік вона зменшилась на 12,6 процентних пункти, при цьому частка Російської Федерації у загальному обсязі експорту товарів і послуг зменшилась на 7,0 процентних пунктів. З 2010 року ситуація почала змінюватися і частка РФ склала – 32,1%, що на 6,2% більше за 2009 рік, а в 2011 році частка Росії в загальному обсязі зовнішньої торгівлі України становить 32,7%. За 9 місяців 2012 року – 29,9% [6].

Експорт товарів і послуг за 2011 рік між Україною та РФ становив 25444,9 млн. дол. США і у порівнянні 2010 роком збільшився на 36,9%. Імпорт товарів та послуг за 2011 році становив 30078,9 млн. дол. США і у порівнянні 2010 роком збільшився на 30,8 відсотків. Сальдо за 2011 рік у торгівлі з Російською Федерацією негативне і становило 4634 млн. дол. США (сальдо в 2010 році становило 4409 млн. дол. США), (табл.2) [4] :

Таблиця 2

Показники зовнішньої торгівлі товарами та послугами з Російською Федерацією за 1998 - 2011 роки

(млн. дол. США)

	ЗТО	Експорт	Імпорт
1998 рік	12532,2	5155,2	7377,0
1998 рік / 1997 рік (%)	82,9	74,3	90,2
1999 рік	10406,8	4564,7	5842,1
1999 рік / 1998 рік (%)	83,0	88,5	79,2
2000 рік	11574,3	5564,7	6009,6
2000 рік / 1999 рік (%)	111,2	121,9	102,9
2001 рік	11751,2	5741,0	6010,2
2001 рік / 2000 рік (%)	101,5	103,2	100,0
2002 рік	12069,3	5499,4	6569,9
2002 рік / 2001 рік (%)	102,7	95,8	109,3
2003 рік	15441,2	6505,2	8936,0
2003 рік / 2002 рік (%)	127,9	118,3	136,0
2004 рік	20350,0	8197,9	12152,1
2004 рік / 2003 рік (%)	131,8	126,0	136,0
2005 рік	23350,5	10070,3	13280,2
2005 рік / 2004 рік (%)	114,7	122,8	109,3
2006 рік	26171,5	11787,7	14383,8
2006 рік / 2005 рік (%)	112,1	117,1	108,3
2007 рік	33614,7	16085,4	17537,7
2007 рік / 2006 рік (%)	128,4	136,3	121,9
2008 рік	39900,6	19592,0	20308,6
2008 рік / 2007 рік (%)	118,7	121,8	115,8
2009 рік	25835,1	11947,3	13887,8
2009 рік / 2008 рік (%)	64,7	61,0	68,4
2010 рік	41565,0	18578,0	22987
2010 рік / 2009 рік (%)	160,7	155,3	165,4
2011 рік	55523,8	25444,9	30078,9
2011 рік / 2010 рік (%)	133,5	136,9	130,8

Джерело: Складено автором за даними: [5].

Обсяги зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Російською Федерацією за січень-вересень 2012 року становили 38338,2 млн. дол. США і зменшилися у порівнянні з січнем-вереснем 2011 року на 2674,0 млн. дол. США або на 6,5%.

Для оцінки стану торговельно-економічного співробітництва між Україною та Росією проведемо аналіз основних економічних показників такої співпраці за останні роки, починаючи з 2005 року, (рис. 1.) [5]:

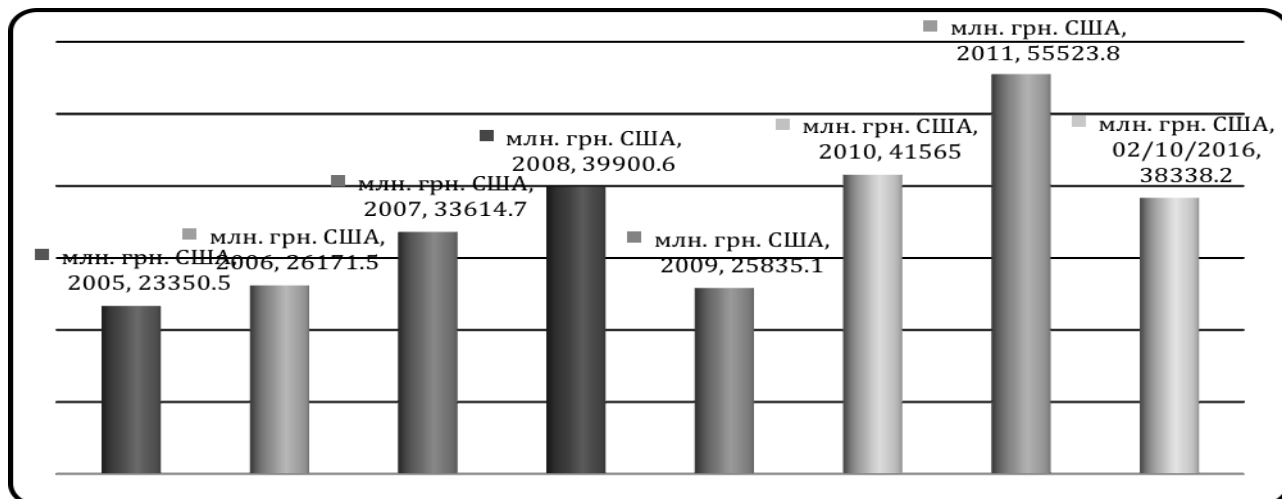

Рис. 1. Зовнішньоторговельний оборот України із Російською Федерацією за період 2005-2012 роки, (млн. дол. США).

Примітка. Побудовано автором за даними: [5].

Так, у 2004 році відбулось падіння активності співробітництва у політичній сфері у зв'язку із президентськими виборами, однак стан торгово-економічних відносин продовжував набирати обертів, що підтверджує динаміка зовнішньоторговельного обороту між країнами

Зовнішньоторговельний оборот України із Російською Федерацією (РФ) у 2005 році становив 2335,5 млн. дол. США, у 2006 році відбулося його зростання до позначки 26171, 5 млн. дол. США, а у 2007 році – 33614,7 млн. дол. США, що є найвищим приростом за весь досліджуваний період (на 7443,2 млн. дол. США) [5].

Незважаючи на світову фінансову кризу у 2008 році зовнішньоторговельний оборот між країнами не зазнав зниження, а навпаки – зріс на 6285,9 млн. дол. США. У 2009 році спостерігається падіння на 14065, 5 млн. дол. США, що аж на 336, 5 млн. дол. США менше рівня 2006 року і на 2484,6 млн. дол. США більше рівня 2005 року.

Продовження зростання товарообороту у 2008 році пояснюється, по-перше, продовженням нарощення обороту по інерції, а, по-друге, запізнілою реакцією економічних відносин України та Росії на кризові тенденції.

Після падіння зовнішньоторговельного обороту України та Російської Федерації в 2009 році (28,826 млрд. дол. США) відбувається відновлення та стабілізація економічних та політичних відносин між країнами, у зв'язку зі зміною керівництва України, що відображається на показниках 2010 року – 44,972 млрд. дол. США, що 16,146 млрд. дол. США більше 2009 року. За 2011 рік обсяг зовнішньої торгівлі між Україною і Росією порівняно з аналогічним періодом 2010 року збільшився на 33,5% і склав 55,5 млрд. дол. США. На 01.10.2012 року зовнішньоторговельний оборот України із Російською Федерацією становить 38338,2 млн. дол. США.

Аналіз динаміки експортно-імпортних операцій дозволяє зробити висновки щодо ефективності даних операцій для України.

Так, у 2005 році експорт та імпорт склали 10070,1 та 13280,5 млн. дол. США відповідно. Далі спостерігається одночасне зростання експорту та імпорту до 2009 року. У 2006 році експорт становив 11787,7 млн. дол. США, а імпорт – 14383,8 млн. дол. США. 2007 рік також характеризується приростом цих показників на 4297,7 та 3153,9 млн. дол. США відповідно, 2008 рік зростання відбулось на 3506,6 та 2770,9 млн. дол. США [6].

У 2009 році, як і значення товарообороту, показники експорту та імпорту зазнали падіння на 7644,7 і 4420,8 млн. дол. США. Причина цього аналогічна причині зниження товарообороту, адже останній і складає собою суму всіх операцій експорту та імпорту товарів та послуг здійснених за рік (див. Рис. 2.).

В 2010 році відбувається відновлення докризових показників, а саме експорт становив 24108 млн. дол. США, а імпорт – 20864 млн. дол. США, що на 50% в експорті та на 61% в імпорті більше попереднього року. 2010 рік також характеризується приростом цих показників на 10220,2 та 8916,7 млн. дол. США

відповідно, але разом з тим по відношенню до 2008 року збільшується частка імпорту, що негативно відображається на сальдо торгового балансу України.

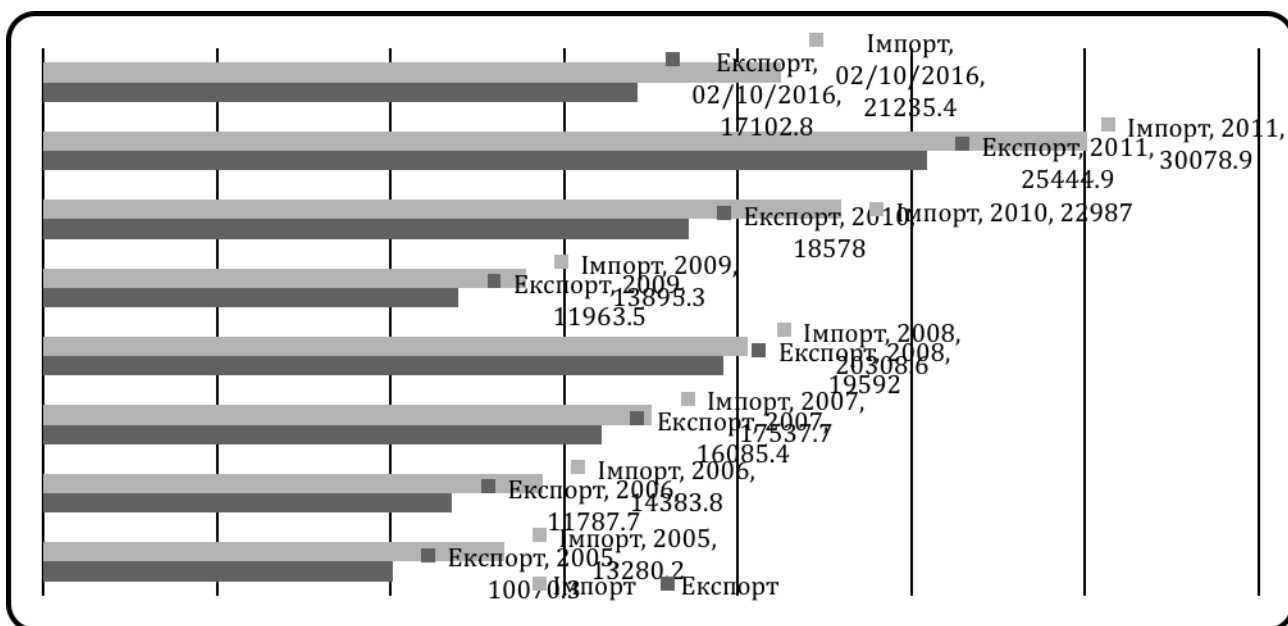

Рис. 2. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Російською Федерацією у 2005-2012рр., (млн. дол. США).

Примітка. Побудовано автором за даними: [5].

В 2011 році імпорт збільшився на 50% і склав майже 31,357 млрд. дол. США, а експорт - на 17% і склав понад 28,186 млрд. дол. США по відношенню до аналогічного періоду 2010 року, що говорить про відповідне відновлення торгового співробітництва України та Російської Федерації з подальшою перспективою [5].

Експорт товарів і послуг за січень-вересень 2012 року становив 17102,8 млн. дол. США і у порівнянні з січнем-вереснем 2011 року зменшився на 1642,7 млн. дол. США або на 8,8%. Імпорт товарів та послуг за січень-вересень 2012 року становив 21235,4 млн. дол. США і у порівнянні з січнем-вереснем 2011 року зменшився на 1031,5 млн. дол. США або на 4,6%.

Досліджуючи динаміку експорту та імпорту України з РФ, можна констатувати, що динаміка зростання експорту перевищує динаміку зростання імпорту, особливо в 2011 році, що являється не дуже позитивною тенденцією у зовнішньоекономічних відносинах між країнами (рис. 3.):

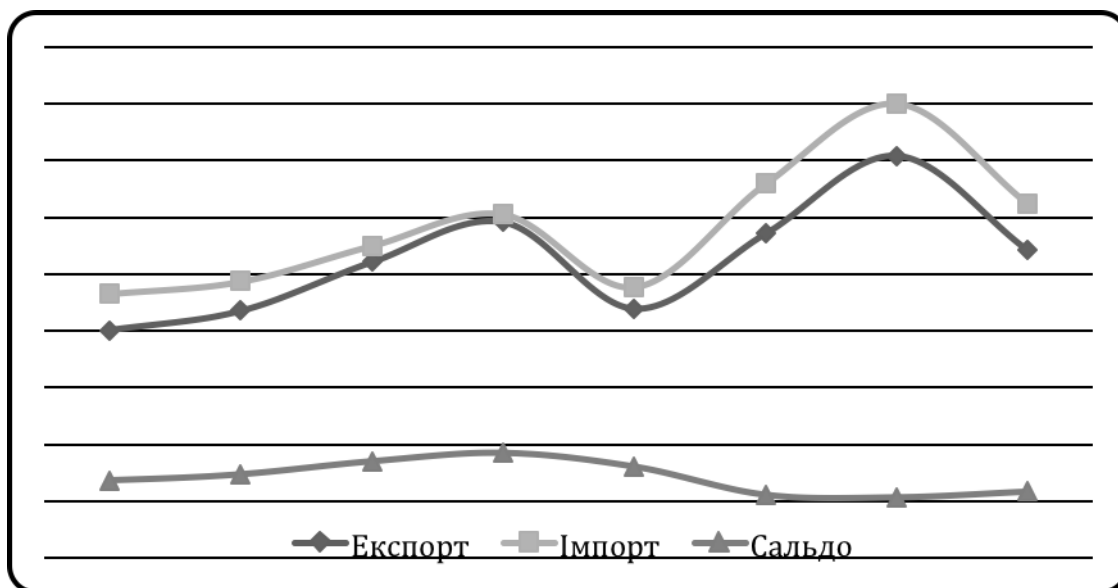

Рис. 3. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Російською Федерацією у 2005-2012рр., (млн. дол. США).

Примітка. Побудовано автором за даними: [5].

У 2006 році різниця між експортом та імпортом дорівнювала -3209,9 млн. дол. США, у 2007 році вона склала -1452,3 млн. дол. США. У 2008 році різниця скоротилась майже вдвічі – на 713,3 млн. дол. США. Тобто протягом періоду 2005-2008 рр. відбувалось нарощування експорту з України до РФ і поліпшення торговельного балансу у зовнішній торгівлі із Російською Федерацією [5]. Однак, 2009 рік децю погіршив вище згадані показники, так як відбулось безпосереднє зниження експорту та імпорту, а також відрив обсягу експорту від імпорту. Так, різниця між показниками товарообороту досягла -1945,3 млн. дол. США, а отже, відрив експорту від імпорту на 1223,9 млн. дол. США зменшилась відносно попереднього року (у 2008 р. -716,7 млн. дол. США). В 2010 році ситуація погіршується і сальдо зовнішньоторговельного балансу України та РФ складає 3244 млн. дол. США, але в 2011 році різниця між експортом та імпортом України та РФ складає майже 3,171 млрд. дол. США, тобто ситуація не покращується [7].

Сальдо за січень-вересень 2012 року у торгівлі з Російською Федерацією негативне і становило 4132,6 млн. дол. США та збільшилось на 611,2 млн. дол. США у порівнянні з аналогічним періодом минулого року (у січні-вересні 2011 року негативне сальдо становило 3521,4 млн. дол. США).

Таким чином, зовнішньоекономічні показники між Україною та Російською Федерацією відновилися у 2012 році, але ефективність економічного співробітництва для України погіршилась через збільшення від'ємного сальдо зовнішньоторговельного обороту [6].

Структура експорту України до Російської Федерації у січні-вересні 2012 року дає змогу оцінити характер продукції, яку Україна експортує до РФ, а також конкурентоспроможність української продукції за видами і їх пріоритетність для головного торговельного партнера (рис. 4.):

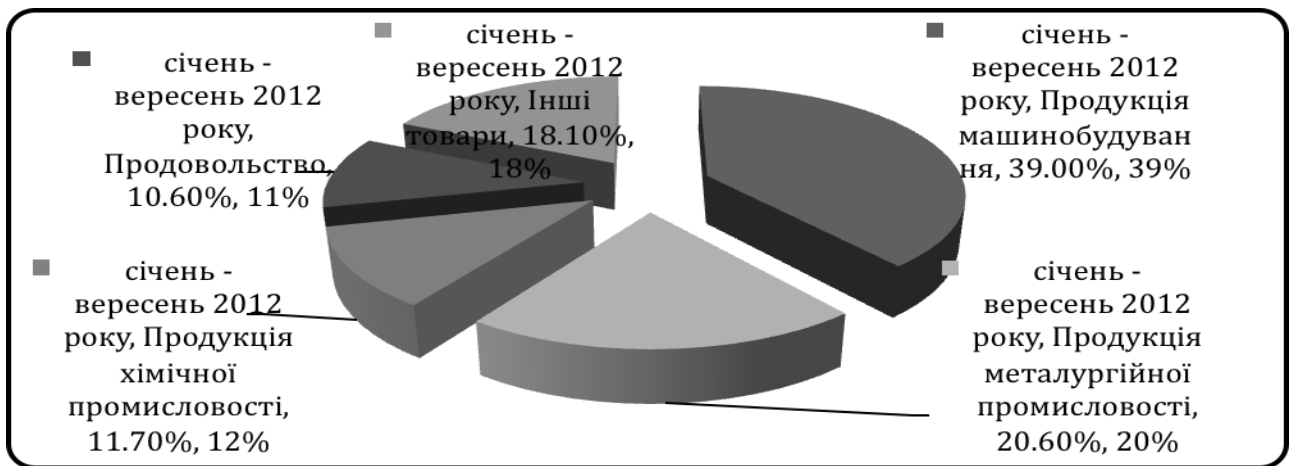

Рис. 4. Структура експорту товарів України до Російської Федерації у січні-вересні 2012 року, (%).

Примітка. Побудовано автором за даними: [1].

У січні-вересні 2012 року найбільша частка в експорті України до РФ припадає на продукцію машинобудування (машини, устаткування, транспортні засоби, прилади) - 39%, друге місце займає продукція металургійної промисловості (чорні кольорові метали та вироби з них) - 20,6%, далі йде продукція хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості – 11,7% та продовольча продукція (продовольчі товари та сировина для їх виробництва) - 10,6%. (див. Рис. 4.).

Структура ж імпорту України з Російської Федерації має децю інші показники (рис. 5.):

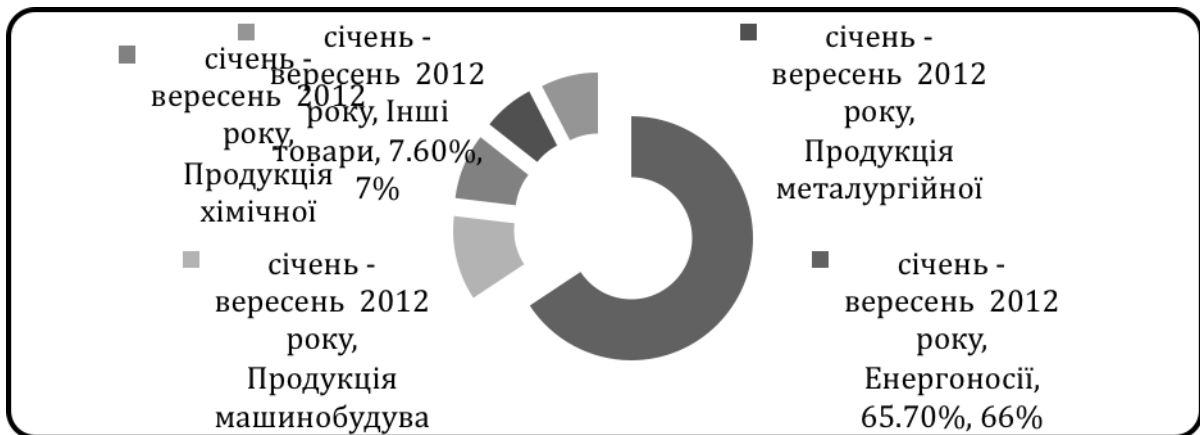

Рис. 5. Структура імпорту товарів України з Російської Федерації у січні-вересні 2012 року, (%).

Примітка. Побудовано автором за даними: [1].

Найбільша частка в імпорті припадає на енергоносії - 65,7%, друге місце займає продукція машинобудування (машини, устаткування, транспортні засоби, прилади) – 11,2%, продукція хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості – 8,7%, імпорт продукції металургійної промисловості (чорні кольорові метали та вироби з них) – 6,8% [7].

Сальдо у торгівлі товарами негативне і становило 7392,2 млн. дол. США та у порівнянні з січнем-вереснем минулого року зменшилось на 466,7 млн. дол. США (у січні-вересні 2011 року негативне сальдо становило 6925,5 млн. дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту у січні-вересні 2012 року становив 0,64 (у січні-вересні 2011 року – 0,68).

Серед 129 країн-інвесторів за обсягами прямих інвестицій в Україну станом на 01.10.2012 р. Російська Федерація посідає 4 місце. Обсяг прямих інвестицій в Україну з РФ за 9 місяців 2012 року становив 3706,1 млн. дол. США, що більше з початку року на 105,1 млн. дол. США і складає 7% від загального обсягу інвестицій, який надійшов в Україну.

Обсяг прямих інвестицій з України в Російську Федерацію за 9 місяців 2012 року становив 258,4 млн. дол. США, що більше на 21,8 млн. дол. США і складає 3,7% від загального обсягу інвестицій України в економіку країн світу [7].

Висновки. Аналізуючи структуру товарної торгівлі між Україною і Росією можна зробити висновок, що український експорт є більш диверсифікованим, а відносна частка продукції з високим ступенем обробки у ньому більша, ніж в імпорті з Росії. В свою чергу, стабільне забезпечення української економіки Росією енергоносіями – важливий фактор здійснення безперебійної роботи і розвитку українських підприємств промисловості і сільського господарства. При цьому, наприклад, глинозем, ферохром, труби великого діаметру, машино технічне обладнання, які поставляються із України, відіграють важливу роль в російській економіці, в той час коли поставки багатьох продовольчих товарів жорстко конкурують із російськими аналогами [4].

Також помітно, що практично за всіма товарними групами, що становлять основну частину українського експорту в Росію (у тому числі продукції машино- і приладобудування), Україна має позитивне сальдо.

Починаючи з 2009 року відбувається значне збільшення постачань в Україну мінеральної продукції, а саме газу природного, нафти сирової, нафтопродуктів, що в 2012 році склало - 65,7%. Це пов'язано з двосторонніми угодами між урядами Тимошенко Ю.В. та Путіна В.В. [1].

Важливою характеристикою сучасного стану відносин між Україною та РФ є значний вплив політичного чинника на розвиток українсько-російського економічного співробітництва. Зовнішньоекономічний контекст, в якому відбувається розвиток українсько-російських економічних відносин, наразі значною мірою формується під впливом світової фінансово-економічної кризи. Беручи до уваги значну економічну взаємозалежність, а також експортноорієнтований характер економік України і Росії, фінансово-економічна криза уже має відчутний негативний вплив на двосторонню торгівлю. Основними чинниками цього є:

- зменшення попиту на продукцію, що становить основні статті взаємного експорту й імпорту в результаті гальмування темпів економічного зростання в обох країнах;

- значне подорожчання імпорту як наслідок високої інфляції та швидкої девальвації національної валюти, що особливо відчутно в Україні;

- ризик введення з боку уряду РФ додаткових обмежень доступу української продукції на російський ринок з метою підтримки національної економіки у кризових умовах [3].

Перспективні напрями співробітництва і основні спільні проекти у сфері торговельно - економічного співробітництва України з Російською Федерацією:

- формування переліку пріоритетних інфраструктурних і промислових проектів, пов'язаних із спорудженням магістральних трубопроводів, атомних енергоблоків, створенням потужностей з виробництва ядерного палива, об'єктів гідроенергетики, залізничного та автомобільного транспорту, морського флоту, у галузі авіа-, ракетно- і суднобудування, космосу та інших перспективних напрямів співробітництва, у т. ч. інноваційного та екологічного, енергозбереження та енергоефективності;

- розробка нової Програми економічного співробітництва між Україною і Російською Федерацією на 2011–2016 роки;

- взаємодія відповідно до Плану дій із врегулювання торговельних обмежень у двосторонній торгівлі України і Російської Федерації ("Дорожня карта") в частині застосування спеціальних захисних і антидемпінгових заходів;

- започаткування співробітництва з питань щодо фінансування Ощадбанком Росії російсько-українських проектів [2].

Основні негативні фактори, що впливають на стан торговельно-економічного співробітництва України з Російською Федерацією.

З боку Росії: переорієнтація значної частки російського ринку на продукцію з країн далекого зарубіжжя та звуження певних секторів російського ринку (труби, цукор тощо) для українських експортерів за рахунок застосування Російською стороною спеціальних та антидемпінгових розслідувань стосовно українських товарів, односторонніх вилучень з режиму вільної торгівлі [1].

З боку України: суттєва диверсифікація українського експорту саме в напрямку третіх країн з урахуванням переорієнтації значної частини російського ринку на продукцію з країн далекого зарубіжжя та слабка активність українських товаровиробників щодо просування вітчизняних товарів на російський ринок, зокрема: створення СП, участь у тендерах, виставково-ярмаркових заходах тощо.

Зважаючи на дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у січні-вересні 2012 року Україна являлась четвертим торговельним партнером Російської Федерації з товарооборотом в 33,5 млрд. дол. США: після Китаю (64,8 млрд. дол. США), Нідерландів (61,5 млрд. дол. США) та Німеччини (54,6 млрд. дол. США) [8].

Таки чином, збереження такої позиції є пріоритетним завданням у зовнішньоекономічній політиці України, адже переорієнтація на інші ринки буде важким ударом по торговельному балансу країни. Важливим аспектом у поліпшенні сальдо торговельного балансу України у торгівлі з РФ є диверсифікація джерел постачання енергоносіїв, що також дасть змогу знизити залежність і заполітизованість українсько-російських економічних відносин.

Список використаних джерел:

1. <http://www.customs.ru/> ru/ - Офіційний сайт Федеральної митної служби Російської Федерації.
2. <http://www.mfa.gov.ua/> - Офіційний сайт МЗС України.
3. <http://www.mid.ru/> - Официальный сайт Министерства иностранных дел Российской Федерации.
4. <http://www.niurr.gov.ua/> - Национальный институт украино-российских отношений.
5. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби статистики України.
6. <http://www.gks.ru/> - Офіційний сайт Федеральної служби державної статистики Російської Федерації.
7. <http://russia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-ru/trade> - Офіційний сайт Посольства України в Російській Федерації.
8. <http://www.me.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
9. Українсько-російський економічний форум. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/pub/printable2049004>.
10. Хронологія українських російських стосунків. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ii-rus.com/relations>.